

BÁCS-KISKUN MEGYEI
KLÍMAPROGRAM

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Kohéziós Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

KLÍMA HÍRLEVÉL

A BÁCS-KISKUN MEGYEI KLÍMAPROGRAM HÍRLEVELE • III. ÉVFOLYAM 1. SZÁM 2019. FEBRUÁR 22.

TARTALOMBÓL

A JÖVŐNK A TÉT
AZ ÉV AGRÁREMBERE
TIPEKK FÖLDÜNK VÉDELMEÉRT
MEGYEI SECAP -HELYI AKCIÓTERV
VALAMI KÉSZÜL KISKUNHALASON...
A SÓZÁS MÁR A MÚLTÉ!
TOP HÍREK
MADARASI-MARHAJÁRÁS
GEOTERMIKUS ENERGIA
ISMERD MEG A VIDÉKI ÉLETET!
PÁLYÁZATI LEHETŐSÉGEK

A JÖVŐNK A TÉT

HÍREK

Napjainkra a fenntarthatóság eszméje egyre lényegesebb szerepet tölt be az életünkben. A környezetvédelem és a társadalmi egyensúly iránti igény központi kérdéssé vált. Ebből adódóan a települési és megyei önkormányzatok számára is kiemelten fontos feladat, hogy működésük során figyelembe vegyék a fenntarthatósági szempontokat. Annak érdekében, hogy a megyei települések megfelelő tudás birtokában indulhassanak el ezen az úton, a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat a „Fenntarthatóság, 2021-2027 évi pályázati lehetőségek” címmel tartott konferenciát januárban a Megyeháza épületében.

Környezettudatosság, környezet-etikus magatartás (beleértve a klímaváltozással és a tudatos fogyasztással kapcsolatos szempontokat), a fejlődés, amely úgy megy végbe, hogy nem veszélyezteti a jövő generációk lehetőségét saját igényeik kielégítésére - napjaink legalapvetőbb kérdéseivé váltak. A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat törekszik arra, hogy a megyei települések, városok és azok vezetői megfelelő és naprakész tájékoztatás és tudás birtokában legyenek az őket érintő témák kapcsán. Ebből adódóan az önkormányzat konferenciát szervezett, melynek központi témája volt a fenntarthatóság, valamint a

résztevők tájékoztatást kaphattak a következő tervezési időszak legmeghatározóbb elmeiről.

A rendezvényen tartott előadásában **dr. Szili Katalin**, a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács tiszteletbeli elnöke kiemelte, hogy a fenntartható fejlődés kapcsán globálisan kell gondolkodnunk és lokálisan cselekednünk, valamint bővebben kitért az „Ökológiai túllövés napjára”, arra a napra, amikor kimerítjük a természet éves készletét. Ez a 2018-as esztendőben sokkalkorábban bekövetkezett, mint az előző években. *(Folytatás a következő oldalon.)*

(Folytatás az előző oldalról.) **Rideg László**, a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés elnöke köszöntőjében kitért a megyei önkormányzat jövőbeli terveire, melyek között szerepel a Fenntartható Energia- és Klímaakcióterv keretén belül 11 járási rendezvény megtartása, felhívva ezzel a figyelmet a téma fontosságára. Kiemelte, hogy a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat PET palack –mentes önkormányzattá vált a tavalyi évben és arra buzdította a jelenlévő települések vezetőit, hogy cselekedjenek ők is hasonlóképpen. Kitért még továbbá a megyét érintő Terület- és Településfejlesztési Operatív Program aktualitásaira.

A résztvevők bepillantást nyerhettek a Magyar Falvak Programba is, melyet **Szabó Gellért**, a Magyar Faluszövetség elnöke ismertetett. A program egyik fő célja, hogy segítse a falvak lakosainak megtartásában és a helyi közösségek kialakításában.

Ezt követően **Kalmár Zsuzsa**, a Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. projektmenedzsere számolt be a TOP Bőlcsokei pályázatok megyei kiírásáról, s biztosította a települések vezetőit és képviselőit arról, hogy a jövőben is számíthatnak a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat munkatársainak segítségére a pályázatok tervezési szakaszától kezdődően, egészen azok megvalósításáig.

A jelenlévők megismerkedhettek továbbá **Dr. Molnár Ferenc**, a Magyar Innovációs és Hatékonyság Nonprofit Kft. operatív igazgatójának előadása

során a 2020 utáni uniós támogatási időszak meghatározó elemeivel, melyben a fenntarthatóság is fontos szerepet kap.

A SECAP tervezési folyamatát **Gaal László**, a Magyar Innováció és Hatékonyság Nonprofit Kft. klímaszakértője ismertette. Kiemelte, hogy a SECAP legfőbb céljai közé tartozik az energiahatékonyság növelése, a tudatosság erősítése, a levegőszennyezés csökkentése, melyek megvalósulása által tisztábbá és élhetőbbé alakulhatnak településeink.

Ongjert Richárd, a DRO Studio Szolgáltató és Tanácsadó Bt. ügyvezetője Bács-Kiskun Megye Területrendezési tervéről beszélt bővebben, s kiemelte, hogy a területrendezési tervek legfontosabb feladata a térségi szerkezet meghatározása és a térségi területhasználat szabályozása. A megyei területrendezési tervnek figyelembe kell vennie a helyi elképzeléseket, megfelel a jogszabályi feltételeknek, valamint fontos, hogy összhangban legyen a megyei tervekkel és a fenntarthatóság szellemében valósuljon meg.

Ahogy az az előadásokból is kiderült, a fenntartható jövő csak a gazdasági, a társadalmi és a környezeti érdekek harmonizálásával valósítható meg. Ez a jövő nem csak a klímaváltozásról szól, hanem annál sokkal többet jelent: a fogyasztói társadalmakra jellemző pazarló életmódot fel kell, hogy váltsa a tudatosság, hogy egy élhetőbb és fenntarthatóbb világot teremtsünk.

ELISMERÉSBEN RÉSZESÜLTEK MEGYÉNK AGRÁREMBEREI

Igazán büszkék lehetünk megyénk hölgy agrárszakembereire. A 2018-as Az Év Agrárembere kitüntető díj idén februárban egy nagyszabású gálával zárult, ahol a szakmai zsűri döntése alapján Bács-Kiskun megyéből Az Év Agrárembere a Fenntartható gazdálkodás kategóriában Somosné **Dr. Nagy Adrienn**, a Pilze Nagy Kft. ügyvezetője és technológiai igazgatója lett. A közönségszavak kategóriájában pedig **Molnárné Kárász Rita**, mezőgazdasági termelő második helyezést ért el.

Az Év Agrárembere kitüntető díjat azzal a céllal alapították, hogy felhívják a társadalom figyelmét azokra a mezőgazdaságban tevékenykedő gazdálkodókra, gazdaszokra, termelőkre, szolgáltatókra, fiatal gazdákra és kertészekre, akik önzetlenül támogatják környezetüket, társadalmi szerepvállalásuk pedig kiemelkedő. A tavalyi évben a szervezők 10 kategóriában keresték Az Év Agráremberét: Agrárinnováció, Agrárgépesítés, Állattenyésztés, Feldolgozó-élelmiszeripar, Fenntartható gazdálkodás, Fiatal gazda, Jövő agrárszakembere, Kertészet, Növényvédelem,

Növénytermesztés.

Megyénkben számos olyan mezőgazdaságban tevékenykedő személyt találhatunk, akik munkájukkal, innovatív ötleteikkel országosan is kiemelkedőek. Az Év Agrárembere a Fenntartható gazdálkodás kategóriában Somosné Dr. Nagy Adrienn lett. A kecskeméti Pilze Nagy Kft. ügyvezetője és technológiai igazgatója a molekuláris biológiai és biotechnológiai biológus diploma megszerzése után modern gazdaság menedzsmentet tanult. Diákévei mellett családi hatásra laskagomba-termesztéssel kezdett el foglalkozni. Évek múltán számtalan

szakmai tapasztalattal a háta mögött csatlakozott az édesapja által alapított és vezetett Pilze-Nagy Kft. szakmai irányító munkájához. Vezetésével épült fel Magyarorszag első fermentációs technikával működő laskagomba alapanyagüzeme, később pedig felépítették és beüzemelték Európa egyetlen laskagomba-termesztési hulladékaival működő biogáz üzemét, amellyel a körkörös biomasz-sza alapú gazdaság egyik sikeres példájává váltak. 2010-ben kitartó munkájának köszönhetően a kertészettudományok doktorává avatták. Szakmai, tudományos tevékenysége elsősorban a

laskagomba-termesztés technológiájának és ehhez kapcsolódóan a biológiai gombavédelem fejlesztésére, a gombatermesztés hulladékaiknak hasznosítására továbbá a körkörös fenntartható mezőgazdasági termelési rendszerekre terjed ki. Mindezek mellett aktív szerepet vállal több társadalmi szervezet működésében és elkötelezetten küzd a magyar mezőgazdaság pozíciójának erősítésért és a fenntarthatóságért itthon és külföldi szakmai testületekben is. (Folytatás a következő oldalon.)

(Folytatás az előző oldalról.) Az Év Agrárembere közönségdíj második helyezésével pedig Molnárné Kárász Rita, soltvadkerti mezőgazdasági termelő büszkélkedhet, aki a kiskunhalasi Szilády Áron Református Gimnáziumban érettségizett, majd ezután borász technikus végzettséget szerzett. A gyümölcs és gyógynövénytermesztés, valamint a feldolgozás iránt mindig is érdeklődött, így 2013-ban kistermelőként kezdett el tevékenykedni és igen rövid idő alatt aratott nagy sikereket. Ezt követően 2015 júliusától már fő tevékenységévé vált a szörp és lekvárkészítés.

Számos rendezvényen, piacon, fesztiválon ismertette termékeit a nagyközönséggel, mely meghozta gyümölcsét, hiszen delikatesz üzletek, borszaküzletek, éttermek mutattak érdeklődést a szörpjei és lekvárjai iránt. Két évvel később jelentős lépést tett annak érdekében, hogy segítse a kistermelőket, kisüzemek munkáját, termékek népszerűsítésében, értékesítésében, valamint abban, hogy felkeltsék a termékek iránt a gasztronómia érdeklődését is: megrendezte az I. Nemzetközi Szörp versenyt, mely mára Nemzetközi Szörp és Lekvárversenyyé bővült, s egy igazán

sikeres rendezménnyé vált.

Mindkét díjazottnak szívügye a hazai termelés, a helyi gazdálkodók segítése és a szakmai színvonal minél magasabb szintre emelése. Reméljük, hogy a 2019-es évben még több megyénkben élő agrárember részesül ilyen jelentős elismerésben, az idei díjazottnak pedig szívből gratulálunk!

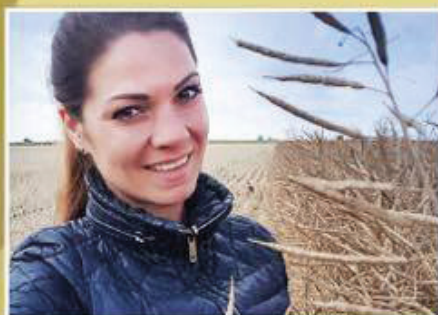
II.

MOLNÁRNÉ KÁRÁSZ RITA

I.

SZEBEGYINSZKI GEORGINA

III.

DR. PETIS MIHÁLY

AZ ÉV AGRÁREMBERE 2018 KÖZÖNSÉGDÍJ GYŐZTESEK

TIPPEK

BÁC-S-ÖKO

A FÖLD VÉDELMEÉRT

A klímaváltozás és annak rendkívül káros hatásai nem csak a jövő nemzedékét fenyegetik - a probléma a mai kor emberének életébe is begyűrűzött és negatívan befolyásolja azt. Valamennyi éghajlati modell egyetért abban, hogy a klíma változása nem áll meg a közeljövőben.

A folyamat lassítása érdekében összefogásra és az egyéni felelősség felismerésére van szükség! Ebben nyújt segítséget a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat elektronikus kiadvány sorozata, a Klíma kódex. A kódex 3 kötetes kiadvány, mely a lakosság, az intézmények és a települések számára nyújt érthető, költségkímélő megoldásokat az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a kibocsátás-csökkentés érdekében.

Cselekedjünk közösen és tegyünk azért, hogy Bács-Kiskun megye a jövő generációk számára is élhető maradjon!

A Klíma kódex 1. kötete, a lakosságnak szól. Olyan témákat jár körbe többek között, mint a közlekedés, mobilitás, építészet (passzív házak, zöld tetők, árnyékolás), megújuló energiák, szelektív hulladékgyűjtés, vízhasználat, fenntartható talajművelés, valamint a helyi piacok fontossága. Ha kíváncsi arra, hogyan tudja mindennapjait tudatosabban élni, kiadásait csökkenteni, környezetét megóvni, gyermekeit egészségesebben nevelni, akkor olvasson bele Klíma kódexünkbe, melyet a <http://www.bacskiskun.hu/oldalak/klima-kodex-egyeni-cselekvési-lehetosegek> linken

ENERGIA ÉS KLÍMA -HELYI AKCIÓTERV

A Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv - SECAP megnevezésű szakmai fórumsorozat a megye összes járásának székhelyére ellátogat március végéig, ezzel is lehetőséget biztosítva a települések vezetőinek, környezetvédelmi szakembereinek arra, hogy megismerjék megyei szintű SECAP-ot, a települési akciótervek kidolgozásának szakmai lépéseit, a már elkészült és működő jó gyakorlatokat, valamint a szakterületek friss kutatási eredményeit, alkalmazható módszereit.

A fórumsorozat nyitórendezvényének 2019. január 31-én a kiskunmajsai Konecsni György Kulturális Központ adott otthont.

Hunyadi Lóránt, a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat projektmenedzsere nyitotta meg a rendezvényt és röviden ismertette az önkormányzat térségünk adottságait előtérbe helyező, környezetvédelemmel és fenntarthatósággal összefüggő tevékenységét. A megyei és települési önkormányzatok az elmúlt években sikeresen működtek együtt a különböző fejlesztési pályázatokban, ennek a közös munkának lehet újabb eredményes területe a fenntartható akciótervek kidolgozása.

Gaál László, a Magyar Innováció és Hatékony-ság Nonprofit Kft. klímaszakértője ismertette a települési szintű SECAP tartalmi részleteit, elkészítésének fontosabb lépéseit. Felhívta a figyelmet, hogy már most el kell kezdeni a helyi akci-

óterv kidolgozását, mert ez lesz a sikeres pályázati munka egyik alapfeltétele a két év múlva kezdődő programozási ciklusban.

Dr. Fehér Balázs, a MEGÉRTI Kft. operatív igazgatója bemutatta a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat részére készített SECAP-ot, amely a megye természeti és gazdasági sajátosságaira alapozva határozza meg a fenntartható fejlődés irányait, a beavatkozási célterületeket.

Kutasi Ferenc, Szentkirály alpolgármestere a település már elkészült, és a gyakorlatban is alkalmazott jó gyakorlatát vázolta részletesen. A hagyományos mezőgazdasági tevékenységen alapuló község életét jelentősen befolyásolja az éghajlatváltozás, valamint a közelben található ipari beruházások. A települési adottságokat és a környezeti változásokat figyelembe véve többek között biomasz-sza-energia hasznosítás, talajmegújító mezőgaz-

dasági művelési módváltás, környezet- és egészségtudatos közösségi munka szerepel a példaértékű települési akciótervben.

Padra István, a BÁCSVÍZ Zrt. komposztálási üzem-mérnöke a Bács-Kiskun Megyei Éghajlatváltozási Platform szakmai előadójaként a szennyvíziszapból készített komposzt talaj-jerő utánpótlásban szerzett friss kutatási eredményeit osztotta meg a hallgatósággal. A sikeres példákat bemutató előadásában kiemelte,

a korszerű technológiák bevonása lehetővé teszi, hogy a felgyorsult világunk megváltozott életmódjából fakadó környezeti terheléseket a jövőben fenntartható erőforrásként is be tudjuk vonni a mindennapi életünk során.

Bővebb információ:

<http://www.bacskiskun.hu/onkormanyzat/fenntarthato-energia-es-klima-akcioterv>

A fórumsorozat járási helyszínei és időpontjai:

február 20. 9:30 óra - Kiskunhalas, Városháza
február 20. 13:30 óra - Jánoshalma, Imre Zoltán Kulturális Központ
február 28. 10:00 óra - Kunszentmiklós, Városháza
március 7. 10:00 óra - Kiskunfélegyháza, Városháza
március 21. 10:00 óra - Kiskőrös, Városháza
március 28. 9:30 óra - Kecskemét, Megyeháza
március 28. 13:30 óra - Tiszakécske, Arany János Művelődési Központ

A részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött, jelentkezni az alábbi e-mail címen lehet:

klima@bacskiskun.hu

GEOTERMIKUS ENERGIA

Valami készül
Kiskunhalason...

BÁCS-ÖKÖ

Országunkban a geotermikus gradiens az átlagosnál nagyobb (45–50 °C/km), továbbá területünk több mint 70%-án rendelkezésre áll a földhő közvetítő közegeként a termálvíz. Mindezek alapján bátran állítható, hogy hazánk geotermikus adottságai igen kedvezőek. Megyénkben pedig Kiskunhalason egy nagyszabású projekt készül e lehetőség magas fokú kiaknázására.

Kiskunhalas város jelenlegi távhőszolgáltatói több, mint 1200 lakást és egy óvodát látnak el fűtéssel és használati meleg vízzel. A hőigény optimalizálásában kiemelten fontos, hogy az épületek közül minél többet korszerűsítsenek, hiszen akad olyan, amely megfelelő szigeteléssel sincs ellátva és nyílászárók is korszerűtlenek. A lakásokon kívül egyéb potenciális fogyasztók lehetnek a városban az egyházi intézmények (iskolák, gimnáziumok), valamint közintézmények (Polgármesteri Hivatal, Kórház, egyéb iskolák, kollégiumok).

A projekt célja Magyarország egyik természeti kincsének, a környezetbarát, megújuló és olcsó geotermikus energiájának feltárása és hasznosítása Kiskunhalas meglévő távfűtőrendszerében.

Előzetesen a *Kiskunhalasi Geotermikus Projekt Kft.* sikeres földtani kutatófúrást valósított meg, amely azt vizsgálta, hogy a település távhőrendszerei átállíthatóak-e geotermális energiaforrásokra a jelenleg használt földgáz helyett. A sikeres kutatófúrás

eredményei egyértelműen alátámasztották, hogy a jelenlegi fosszilis üzemanyagra támaszkodó távhőrendszert geotermikus alapú átállítására a kedvező geológiai körülmények adottak, mivel a projekt eredményeként a vártnál is magasabb hőmérsékletet találtak a szakemberek a 2500 méteres kútban. Ezen felül elmondható, hogy a *Pannon-medencében* jól ismert termálvízadó képződményeket is harántolták a kutatófúrás során. Az első körös beruházás nem a teljes rendszer kiépítését célozta, csak az első kút fúrására irányult.

A meglévő kúton kívül a geotermikus rendszer további építő elemei a hőközpont és a visszacsajtoló kút, valamint az ezeket összekötő távhővezeték rendszer. A megfelelő működéshez számos egyéb berendezés kapcsolódik pl.: szivattyúk, hőcserélők, szűrők, nyomásmérők.

A rendszer alapvetően három körre bontható. Az első az úgynevezett **geotermikus kör**, amelyben a termelő kút, geotermikus hőközpont és a visszacsajtoló kút

található. A kitermelt geotermikus közeget a vezetékrendszeren kell a hőközpontba továbbítani, ahol hőcserélőkön keresztül válik lehetségessé a hőtartalom ki nyerése, melyet aztán a már működő városi távhő rendszerre lehet táplálni. A hőhordozó szállításának velejárója annak nyomásesése és hővesztesége. A geotermikus hőközpontból indul a primer fűtés a hőközpontokba, melyek már a **primer kör**hez tartoznak, és egyúttal ide lehetne bekötni az új fogyasztókat is. A primer körből indul tovább a szekunder fűtés és így a melegvíz a tényleges fogyasztókhoz, a **szekunder kör**be jut el.

A hőközpont fűtőműben történő elhelyezését indokolja, hogy a meglévő primer rendszerre való rácsatlakozás a fűtőműben megoldható a jelenlegi rendszer megtartása mellett. Ilyen kialakítás esetén a termelő és a visszacsajtoló kút közelében kisebb környezeti behatás várható, nincs szükség a kúthoz telepítendő gépházakon kívül további épület felhúzására, ezzel költséget takarítva meg. Az új

fogyasztók csatlakoztatása a meglévő primer rendszerhez kedvezőbb feltételekkel valósítható meg. A meglévő primer rendszerről új ágvezetékkel kell építeni, és az épületekbe saját hőközpontot javasolt telepíteni. A geotermikus közeg visszatérő ágára további alacsony hőmérsékletű tevékenységet folytató fogyasztók csatlakoztathatóak, ez a csökkent hőmérséklet alkalmas még élelmiszer szárítás, tartósítás, üvegházak fűtésének kielégítésére. A visszacsajtolás szempontjából az alacsony visszatérő hőmérséklet a kedvező. A lehűlt közeget a hőközpontból szintén vezetékrendszeren keresztül, szigorú követelmények szerint megszűrve kell a visszacsajtoló kútba eljuttatni.

A továbblépés tekintetében keresik mind a szakmai, mind az anyagi feltételeket, hogy elkezdhessék a vezetékrendszer kiépítését és a további fúrási munkálatokat.

A SÓZÁS MÁR A MÚLTÉ!

BÁCS-ÖKÖ

Hóesés, ónos eső, fagy és csúszós utak- a téli időszak velejárói. A legtöbb háztartásban ilyenkor előkerül a konyhasó, mely ezekre „gyógyírt” jelenthet, ám sokkal több kárt okozhatunk vele, mint azt gondolnánk. A havat számtalan más módszerrel is eltakaríthatjuk a járdákról és az utakról. Mutatunk most néhány módszert!

Az utakra szórt, maró hatású konyhasó veszélyezteti a fákat, a bokrokat, a rovarokat és az egyéb talajlakókat, főként, ha a sóval keveredett havat egyenesen a növényzetre, a fák tövébe lapátoljuk, hiszen ezáltal gátolja a folyadékbevitelüket, így azok kiszáradnak. Valamint a télen kiszórt óriási mennyiségű só bizony évekig velünk marad. Olvadáskor pedig a betont, az aszfaltot, az autók alvázát, de házi kedvenceink tapancsát is kimarja.

Az útsózás szabálysértésnek minősül, ezért a fás szárú növények védelméről szóló 2010. évi kormányrendelet szerint a járdákat, utakat nem lehet olyan anyaggal csúszás mentesíteni, ami kárt okoz a környezetben!

Természetesen, ha az éj leple alatt ráfagy a hó a járdára vagy ónos eső esik, azt nem hagyhatjuk tétlenül, hiszen ez kifejezetten balesetveszélyes. Nézzük,

milyen módszereket találunk a konyhasón kívül!

- A legjobb csúszásgátló anyag a **téglaörlemény**, amely egyébként a háztartások többségénél a kukában végzi. Előnye, hogy gyűjti a hőt, olvaszt, kellően puha, ezáltal pedig se az autókra, se az utakra, se pedig a természetre nincs káros hatással.
- Az **acetátok, a kálium-, nátrium- és magnéziumalapú vegyi anyagok** hatékonyabban olvasztanak (25 °C -ig akadályozzák meg a fagyást), kevesebb kell belőlük, mint a konyhasóból, továbbá a természetet sem veszélyeztetik.
- Ahol fatüzelésű kályha van, ott érdemes a kályha vagy kandalló **hamujával** beszórni a felszínt. Nem a legszebb látvány, de rendkívül hatásos és olcsó is.
- Végül pedig ne feledkezzünk meg a **hólapátolásról!** Semmit sem kell a talajra szórunk, a szabadban lehetünk, továbbá testedzésnek is kiváló!

Rövid hírek

LIFE 2021-2027: nemcsak a költségvetés, az alprogramok száma is nő

A 2021-2027-es uniós finanszírozási ciklusban a korábbi kettő helyett négy alprogramra kívánják felosztani a LIFE programot. A javaslat szerint a Természet és biodiverzitás alprogram keretében 2,15 milliárd eurót, a Körforgásos gazdaság és életminőség alprogram keretében 1,35 milliárd eurót, az Éghajlatváltozás mérséklése és alkalmazkodás alprogram keretében 950 millió eurót, Tiszta energiára való átállás alprogram keretében 1 milliárd eurót lehet majd felhasználni. A jelenlegi Integrált Projektek folytatásaként Stratégiai Integrált Projekt és Stratégiai Természetvédelmi Projekt lehetőségek lesznek elérhetők.

Lesújtó eredmények világszerte az éghajlatváltozás elleni harcban

Magyarország a 42. helyezést érte el a legutóbbi Éghajlatváltozási Teljesítési Mutatóban (CCPI 2019), amelyet a tavalyi év végén hoztak nyilvánosságra Katowicében, az ENSZ 24. klímacsúcsán. A CCPI szerint világszerte romlottak az országok teljesítményei. Hiába zajlott le megannyi konferencia, amelyeken tervek és ígéretek százaiban egyeztek meg az államok, az érdemi tettekig nagyon kevés helyen jutottak el.

A CCPI tizennégy év óta 14 kategóriában pontozza 56 ország és az Európai Unió éghajlatvédelmi teljesítményét. A most kiadott mutató szerint az összesített listát Svédország vezeti, Marokkó a második, amit megújuló energiák terén végrehajtott fejlesztéseinek köszönhet, és Litvánia a harmadik legjobb. A rendkívül gyengén teljesítő országok között szerepel az Egyesült Államok és Kína. Magyarország a gyengén teljesítő kategóriába került a 42. helyezéssel.

Első lépés az energiatudatosság felé

Csikéria vezetése elkötelezett abban, hogy a település közintézményei energiatakarékosan és a jelenleginél költséghatékonyabban működhessenek. A 2018 végén befejeződött fejlesztés a Kossuth utca 120. szám alatti Faluház ilyen irányú korszerűsítését valósította meg. Elsősorban az intézmény hőmegtartó képességét javították, ennek érdekében az épületre fűdém- és homlokzati szigetelés lett felhelyezve. A korszerűtlen, régi nyílászárókat kicserélték, mely ugyancsak ezt a célt szolgálta. A fűtés hatékonyságát javította, hogy kicserélték a régit korszerű, kondenzációs kazánra, valamint az is, hogy modern napelemes rendszert is telepítettek. Ez megújuló energiaforrásból táplálkozva, környezetbarát módon képes a jövőben az intézmény villamosenergia fogyasztását csökkenteni. A fejlesztésnek köszönhetően akadálymentes bejárat és mosdó is a látogatók rendelkezésére áll. A beruházást a megyei TOP támogatás tette lehetővé.

Tudatos választás Fülöpházán

A település vezetése a három, leginkább látogatott és rászoruló intézményének biztosította a jövőbeni energiatakarékos és költséghatékony működtetését. *(Folytatás a következő oldalon.)*

(Folytatás az előző oldalról.) A fejlesztések eredményeként várhatóan jelentősen csökkenni fognak az épületek fűtési- és világítási költségei, valamint az üvegházhatású anyagok kibocsátása is minimalizálódik. A polgármesteri hivatal külső szerkezete földmetszetelést kapott, valamint elhárult az akadálya annak, hogy a jövőben a mozgásukban korlátozottak is az intézményekbe látogathassanak. A jelenleg 17 gyermeknek helyet biztosító óvoda épületén - ezen fejlesztéseken túlmenően - konyhai szellőztetési és napelemes rendszert is kiépítettek. Az orvosi rendelő esetében a fűtési rendszer szorult cserére, így azt korszerűsítették a mai kor előírásainak megfelelően. A jövőben kondenzációs kazán és napelemek segítik az elektromos áram környezetbarát termelését.

Megoldás egy régi keletű problémára

Pálmonostora nagy részén a csapadékvíz elvezetés hiánya az utóbbi években jelentős természeti kockázatot jelentett. A nyári hirtelen lezúduló csapadék számos alkalommal öntötte el az utcákat, az úttestet, a járdákat, valamint a pincéket és a mezőgazdasági művelés alatt álló földeket. A helyzet tarthatatlan állapotba miatt, a csapadékvíz elvezetésének fejlesztése égetően szükségessé vált. A nemrég lezárult, 80 millió forintos fejlesztés során 2059 méter csatorna és árok újult meg. A beruházásnak köszönhetően az évek során keletkezett plusz csapadék és a felgyülemelő belvíz az érintett szakaszokon kivezethető, szárazabb periódusokban viszont a csapadékvíz visszatartása is megoldható.

Becsatornázva

Az utóbbi időkben Csátalja jó néhány utcájában rendszeresen gondot okozott a csapadékvíz elvezetés hiánya, nem megfelelő kiépítése. Nagyobb esőzések után a lakóházak aláázását jelezték a területen élők, továbbá a keletkezett nagy mennyiségű csapadék nem tudott elszivárogni, így a házak, bejárók előterében maradt, veszélyeztetve az ingatlanokat. A problémát a közelmúltban tudta a település TOP pályázati forrásból orvosolni. A fejlesztés a Damjanich, Petőfi és Árpád utcákat érintette, az újonnan létrehozott földárok teljes hossza 245,7 méter. A beruházásnak köszönhetően az érintett utcákban lévő ingatlanok a jövőben mentesülnek a belvizek káros hatásai alól, ezáltal helyben tarthatók a vizek és csökkenthető a többletvizek által okozott kártételek száma.

Fotó: Schneider Viktor

BÁCS-ÖKO

MADARASI-MARHAJÁRÁS

A TERMÉSZET CSODÁJA

Természetvédelmi területté nyilvánították a Madarasi-marhajárást, amely a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság működési területén, Madarastól délre található. A Bácskai löszös síkság részét képező terület szabadon látogatható.

A szakemberek körében már régóta ismertek a Madarasi-marhajárás botanikai értékei. A terület legkiemelkedőbb természeti értékeit közé tartozik a természetközeli állapotú gyepi életközösségek, köztük a löszpusztarétek, a homoki sztyepprért és a löszpusztarét átmeneti

életközösségek és a mocsárrétmaradványok jelentik.

A táj értékei és a védett fajok megőrzése mellett fontos cél, hogy a hagyományos legeltetési állattartás kultúrtörténeti emlékeinek megőrzése, valamint a területen egykor feltételezhetően vagy biztosan

fellelhető, de jelenleg nem megtalálható, természetvédelmi szempontból jelentős védett gerinces állatfajoknak (pl. délvidéki földikutyta, ürge) is megfelelő életfeltételek teremtése abból a célból, hogy később megtelepedjenek a térségben.

Forrás: www.knp.hu

Legjelentősebbek védett állat- és növényfajok:

tavaszi hérics
sokvirágú habszegfű
tarka sáfrány
selymes boglárka
kései pitypang
sisakos sáska
óriás törösdarázs
mocsári teknős
füleskuvik
búbos banka
gyurgyalag
szalakóta
kis örgébics
erdei fülesbagoly
parlagi pityer.

FÖLDÜNK REJTETT ENERGIÁI

Napjainkban egyre nagyobb figyelmet kapnak az úgynevezett alternatív energia szerzési lehetőségek, melyek alatt a természeti jelenségek kölcsönhatásából kinyerhető tiszta energiát értjük. Ilyen például a napenergia, vízenergia, szélenergia és a geotermikus energia, melyeknek nagy előnyük, hogy jelentősebb emberi beavatkozás nélkül is néhány éven belül újratermelődnek. Jelen cikkünkben a geotermikus energiában rejlő lehetőségekre világítunk rá.

TUDOMÁNY

Az alternatív energiaforrások jelentősége, hogy használatuk kitűnő összhangban valósul meg a fenntartható fejlődés alapelveivel, és nem szennyezik a környezetünket. A kőolaj, a földgáz, a szén és az urán a nem megújuló energiafajták közé tartoznak, így azoknak nincs újraképződési mechanizmusuk, vagy ha van, akkor az emberi léptékkal túlságosan hosszú időt vesz igénybe. Mégis a fent említett energiafajták adják jelenlegi felhasználásunk csaknem teljes részét. Napjainkban – mivel energiaigényünk is folyamatosan növekvő tendenciát mutat –, a befektetések egyre inkább kedveznek a megújuló energiát alkalmazó vállalkozásoknak.

A geotermikus energia – ahogy azt a neve is mutatja – a Földünk belső hőjéből származik. Ahogyan bolygónk belsejébe egyre mélyebbre hatolunk, a hőmérséklet kilométerenként átlagosan 30 °C-kal nő. A földkérgen tapasztalható geotermikus energia részben a bolygó eredeti létrejöttéhez (20%), részben a radioaktív bomláshoz (80%) kapcsolódik. Nagy előnye, hogy ez az energia korlátlan és folytonos nyereséget jelent, azonban termálvíz formájában nem kiapadhatatlan forrás. Kitermelése viszonylag olcsónak számít, és nem szennyezi a levegőt. Magyarországon magas a geotermikus energia felhasználása, hiszen a Kárpát-medence üledékes kőzeteken terül el, így hazánkban 100 méterenként 5 fok hőmérsékletemelkedés tapasztalható és már 2000 méteren a víz forráspont közeli állapotban található meg a föld alatt.

Ebből adódóan számos híres termálfürdőnk van és

Bács-Kiskun megye is bővelkedik olyan térségekben, ahol kiaknázzák ezt a kiváló lehetőséget. Többek között Ballószög, Kiskunfélegyháza, Kiskunhalas, Kiskunmajsa és Tiszakécske is kiváló termálfürdővel rendelkezik.

A kitermelés során a termálkútból feltörő vizet gáztalanítják, ülepítik, sótartalmát részben eltávolítják, majd a felhasználás helyére szivattyúzzák, a lehűlt vizet pedig valamilyen vízáramba, vízgyűjtőbe vezetik. Amennyiben nincs vízutánpótlás, a rétegenergia csökkenése következtében idővel kevesebb vizet adnak. A csökkenő víznyomást kompresszorral, búvárszivattyúval növelhető, de ez az eljárás nem túl gazdaságos. A legjobb megoldást a kitermelt és már lehűlt víz visszasajtolása jelenti, ami mérsékli a mély rétegekben található vízszint csökkenését.

A geotermikus energiát elektromos áram termelésére is hasznosítják. Az erőművek hagyományosan a tektonikus lemezek törésvonalainál épültek, ám a bináris ciklus elvén működő erőművek és a javított geotermikus erőművek megjelenése erőteljesen kiszélesítette a lehetséges helyszínek körét. Ennek ellenére a geotermikus energia felhasználásának továbbra is a közvetlen alkalmazás a leghatékonyabb módja, mely általában a fűtéshez szükséges energiát fedezi.

Forrás:

<http://www.tisztajovo.hu/fogalomtar/geotermikus-energia>

https://hu.wikipedia.org/wiki/Geotermikus_energia

A LEGNAGYOBB ENERGIAFOGYASZTÓ A LAKOSSÁG

Magyarország teljes energiafelhasználásának harmadát a lakossági fogyasztás teszi ki. Ezzel a háztartások nagyobb energiafogyasztónak bizonyulnak, mint a közlekedés, vagy akár az ipar. Épületeink fűtésére aránytalanul sok energiát fordítunk. Mire használjuk a legtöbb energiát házainkban, lakásainkban?

Statisztikai kimutatások szerint a lakossági energiafogyasztáson belül messze a legnagyobb tételt a fűtési hőigény fedezése jelenti, **az összes energia 75 %-át házaink fűtésére fordítjuk**. E hatalmas energiaigény elsősorban nem zord időjárási körülményekből, hanem abból a tényből fakad, hogy lakóépületeink döntő többsége, energetikailag elavult. Azaz hiába fűtjük lakásainkat, a hő tetemes része kiszökik és a szabad levegőt melegíti. A családi házak hőszigetelésével az ország gázfogyasztásának akár 10%-át is meg lehetne takarítani!

A háztartási energiafogyasztás második legnagyobb tétele a használati **melegvíz előállítás**a, az összes **felhasznált energia mintegy 10%-át** erre fordítjuk. Csak mindezek után következnek a főzés, világítás, illetve az elektromos berendezések működtetésének energiaigényei.

A hazai háztartásokban felhasznált energia több, mint fele még napjainkban is földgáz, noha annak részaránya a 2010-es évtizedben jelentősen csökkent. A **villamos energia** részaránya mindössze **20% körül** ingadozik, de ami klímavédelmi szempontból különösen aggasztó, **energiaigényünknek mindössze 14%-át elégítjük ki megújuló forrásokból**. Az utóbbiakon belül is a tűzifa számít a legszélesebb körben elterjedt energiahordozónak, nem pedig az úgynevezett feltétel nélkül megújuló energiaforrások, mint a nap, szél és vízenergia.

Mi várható a jövőben? Az egy főre jutó energiafogyasztás Magyarországon még jelentősen elmarad azon országokétól, amelyek életszínvonalát el akarjuk érni. A remélt felzárkózás következtében szinte biztosan egyre több energiát fogunk fogyasztani, hi-

szen egyre több kényelmi és szórakozási igényünket leszünk képesek kielégíteni.

Íme néhány példa:

- A mosogatógépek elterjedése jóval alacsonyabb Magyarországon, mint Európában: ahol a háztartások 50-60 %-a rendelkezik ilyen eszközzel, hazánkban viszont csupán 17 %-a. E téren tehát lényeges növekedés várható.
- Becslések szerint hazánkban a lakásoknak mindössze 8%-ban működik légkondicionáló berendezés. Az éghajlatváltozásnak és a lakosság javuló anyagi helyzetének együttes következtében ezek tömeges elterjedésére van kilátás.
- Az áramfogyasztás növekedésében a szórakoztató elektronikai termékek tömeges elterjedése is jelentős szerepet játszik. Beszédesebb adat, hogy a mobiltelefonok száma Magyarországon meghaladja a lakosságot.

Mégis mit tehetünk mi magunk? Hiszen alapvetés, hogy tennünk kell valamit. Ellenkező esetben nem csak megszokott éghajlatunknak mondhatunk búcsút, hanem végképp kiszolgáltatottá válunk a nagy energiaellátó rendszereknek is.

Klíma kódexünk számos alternatívát kínál ahhoz, hogy miként tudja mérsékelni háztartásának energiafogyasztását.

A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Klíma kódexét az alábbi linkre kattintva érheti el:

<https://view.joomag.com/klíma-kódex-klíma-könyv-lakosság/0588512001545386991?short>

ISMERD MEG A VIDÉKI ÉLETET!

A mezőgazdaság jövője tekintetében kiemelten fontos a fiatalok szerepvállalása, valamint az, hogy a vidéki életformát és az ehhez kapcsolódó mindennapi teendőket megismerjék. A **Fiatalkorú Gazdák Magyarországi Szövetsége** az Agrárminisztérium támogatásával ismét útjára indította a „**Vidéki élet, fiatalok vidéken**” programot, amelynek célja, hogy a hagyományos falusi életformát minél több fiatalal megismertesse és szerethetővé tegye számukra.

Ahogy más országokban, úgy hazánkban is gyorsuló tendencia az agrár-népesség elöregedése, éppen ezért mielőbb cselekedni kell a sikeres generációváltás megvalósulása érdekében. Ebből adódóan indult ismét útjára a „**Vidéki élet, fiatalok vidéken**” programcsomag,

mely három részre oszlik: a „*Vesd bele magad! Program*”, amely kisgyerekes családoknak elérhető szemléletformáló vetőmag osztási akció, a *Vidék Kaland Program*, amelyen keresztül városi fiatalok ismerkedhetnek meg a gazdák mindennapjaival, munkájával és a *Virtuális Falu Prog-*

ram, amely kistelepülési ifjúsági közösségek tevékenységéhez ad támogatást. Mindhárom kezdeményezés különböző célcsoportot szólít meg, a céljuk azonban azonos: bemutatni, népszerűsíteni a falusi életet. A „*Vesd bele magad!*” során egy család abból a vetőmag csomagból,

melyet kap, körülbelül **30 négyzetméter alapterületű zöldségeskert** tud létrehozni. Ez az a méret, amit a gyerekek a szüleik, nagyszüleik segítségével meg tudnak művelni. A kertészkedésen keresztül pedig észrevétlenül tudnak tanulni, tapasztalni, ráadásul gyorsan látszik a tevékenységük kézzel fogható eredménye, mely szintén sikerélményt generál. A programba elsősorban azoknak a családoknak a jelentkezését várják, ahol **6-12 éves korú gyermekek** vannak. *(Folytatás a következő oldalon.)*

(Folytatás az előző oldalról.) A kiskertészekről és családjukról azt kéri a szervezet, hogy havonta egyszer küldjenek néhány fényképet a ketről, a kiskertészek tevékenységéről és néhány mondatban osszák meg a kertészkedéshez kapcsolódó élményeiket. A beszámolókból, fotókból az **AGRYA** munkatársai hetente válogatnak, amelyek felkerülnek a Program közösségi oldalaira. A Programmal kapcsolatos **jelentkezést, pályázatot 2019. február 15-ig** küldhetik el a családok. Az eredményhirdetés 2019. március 8-ig megtörténik, a vetőmag csomagokat március 20-ig kapják meg közvetlenül az érintett családok. A Virtuális Falu Program a helyben aktív fiatalokból - akiket összeköt, hogy kistelepülésen élnek -, létrejön egy hálózat, egy

közösség, egy "virtuális falu". A közöttük lévő együttműködés segít a tapasztalatok megosztásában, elmélyítésében. Az **AGRYA** partnerével, a **Második Hullám Vidéki Ifjúsági Szövetséggel** együttműködve 2016 óta a közösségi tevékenységre nyitott fiatalok számára szervez képzéseket, felkészítve őket arra, hogy hatékonyan tudják az adott közösség, csoport ügyeit képviselni, szervezni. A képzések mellett fiatalok által szervezett települési kiserendezvényekhez, úgynevezett műhelytalálkozókhöz pénzügyi támogatást is adnak. Ezen rendezvényeken a fiatalok kezdeményezésére különböző, helyben fontos ügyek megoldása érdekében gyűlnek össze a véleményformálók és a döntéshozók. Az elmúlt két évben 43 település és helyben működő közösség kapcsolódott be a programba. A

2019. április 1. és július 31. közötti kiserendezvények lebonyolítására és a kapcsolódó képzésekre 2019. február 15-ig lehetett jelentkezni, pályázni. Az **eredményhirdetés 2019. március 8-ig** megtörténik.

A harmadik csomag, a Vidék Kaland Program célja, hogy városiak, nem mezőgazdász, de az agrárium iránt érdeklődő fiatalok betekintést kaphassanak a napi agrár termelésbe. A pályázaton keresztül kiválasztott fiatalok egy hétre bepillantást nyerhetnek egy-egy gazdálkodói család életébe, a fogadó gazdaságok napi tevékenységébe. A résztvevőknek élményeiket, tapasztalataikat pedig a közösségi oldalakon, online felületeken kell megosztaniuk. A programmal kapcsolatos pályázat, amin keresztül a résztvevők jelentkez-

hetnek, 2019. március közepén jelenik meg. A programcsomag főbb eseményeiről egy közös online felületen lesznek elérhetőek az információk március 8-tól.

E mellett a programcsomag mellett a **Nemzeti Agrárgazdasági Kamarával** együttműködve, a hivatásszerűen agrártermeléssel foglalkozó fiatal gazdáknak szóló programokat - Fiatal Gazda Klubok, Egyetemi Fiatal Gazda Klubok, Így neveld az álmaidat! Program, Apró léptekkel Program - „Fiatal Gazda Program” néven szervezte külön programcsomaggá az **AGRYA**. A két, egymás mellett működő tematikus programcsomag is mutatja az **AGRYA** tevékenységének kettősségét, az agrár irányultság mellett azt az elkötelezettséget, ami a vidéki társadalommal kapcsolatosan, mely a kezdetektől jelen van.

„ZÖLD”

PÁLYÁZATI LEHETŐSÉGEK

A Széchenyi 2020 program keretében az alábbi, klímaváltozás elleni tevékenységet is szolgáló pályázati felhívások állnak nyitva.

- VEKOP-5.2.1-17 - Lakóépületek energiahatékonyságának és megújuló energia felhasználásának növelését célzó hitel
- KEHOP-1.1.0-15 - Vízgazdálkodással és az éghajlatváltozás hatásaival kapcsolatos tervezés, informatikai és monitoring fejlesztés
- KEHOP-2.3.0-16 - Felhívás a szennyvíziszap optimális hasznosítása érdekében szükséges beruházások, fejlesztések megvalósítására, energiahatékonysági elemekkel
- KEHOP-2.4.0 - Felhívás víziközmű rendszerek fejlesztési koncepciójának és költség-haszon elemzésének támogatására
- KEHOP-3.1.1 - A települési hulladékgyűjtési, szállítási és előkezelő rendszerek fejlesztése
- KEHOP-3.1.2 - A biológiailag lebomló hulladék eltérítése a hulladéklarakóktól
- KEHOP-3.1.3 - Szemléletformálás a hulladékképződés megelőzésére
- KEHOP-5.3.2-17 - Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal
- VP-20-1-16 - A Vidékfejlesztési Program megvalósítását szolgáló

Technikai Segítségnyújtás Projekt

- VP-20.2-16 - A Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat működését szolgáló Technikai Segítségnyújtás Projekt
- VP3-16.4.1-17 - Együttműködések támogatása a REL és a helyi piacok kialakításáért, fejlesztéséért és promóciójáért
- VP4-8.5.2-17 - Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése
- VP5- 8.5.1.-16 - Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások
- VP5-4.1.6-4.2.3-17 - Mezőgazdasági- és feldolgozó üzemek energiahatékonyságának javítása
- VP6-16.9.1.-17 - Szolidáris gazdálkodás és közösség által támogatott mezőgazdaság
- VP6-7.2.1.4-17 - Tanyák háztartási léptékű villamos energia és vízellátás, valamint szennyvízkezelési fejlesztései
- MAHOP-1.2-2017 - Nyilvántartott halgazdálkodási vízterületek rehabilitációja, beleértve az ivási helyek fejlesztését és a vándorló halfajok vándorlási útvona-

lainak biztosítását

- MAHOP-2.1-2016 - Az akvakultúra terén történő innováció ösztönzése
- MAHOP-2.2-2016 - Az akvakultúrába történő termelési célú beruházások támogatása
- MAHOP-2.3-2016 - A fenntartható akvakultúrával foglalkozó új gazdálkodók ösztönzése
- MAHOP-2.4-2016 - Az akvakultúrába történő környezetvédelmi célú beruházások
- MAHOP-5.3.1-2016

PÁLYÁZAT KERESŐ:
KLIKKELJEN AZ IKONRA!

- A halászati termékekre és akvakultúra-termékekre irányuló piaci értékesítési intézkedések támogatása
- MAHOP-5.3.3-2016 - A halászati és akvakultúra-termékek feldolgozására irányuló beruházások támogatása

Forrás: <https://www.palyazat.gov.hu/plyzatkeres>

PÁLYÁZATOK

